

Motion till riksdagen 2025/26:3112

av Mikael Oscarsson (KD)

Rätt till trygg och värdig hemtjänst

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa krav på att hemtjänstpersonal ska behärska svenska språket så att vård och instruktioner förstås och äldre får trygg social kontakt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all hemtjänstpersonal ska kontrolleras i belastningsregistret före anställning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att äldre ska ha rätt att välja vårdare av samma kön i intima vårdsituationer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Äldre ska alltid kunna lita på en trygg och värdig hemtjänst. Hemtjänsten är för många äldre den avgörande insatsen som gör det möjligt att bo kvar hemma, känna trygghet och bevara sin värdighet. Tyvärr visar både forskning, mediegranskningar och konkreta fall att dagens system inte alltid lever upp till detta.

Språkkunskaper – en trygghetsfråga

Många äldre upplever oro och osäkerhet när de möter personal som inte behärskar svenska språket. Kommunikation är avgörande – både för att instruktioner ska följas korrekt och för att den sociala kontakten ska kännas trygg. Det är en fråga om säkerhet, men också om livskvalitet. Äldre har rätt att förstå och att själva bli förstådda.

Bakgrundskontroller – en säkerhetsfråga

I dag är det krav på registerkontroller för personal inom skola och förskola. Samma princip borde gälla för hemtjänsten, där personal arbetar i människors hem och ofta i mycket utsatta situationer. Regeringen har under senare år utrett frågan och bland annat presenterat en promemoria (Ds 2024:24) om utökade registerkontroller vid anställning i kommunal verksamhet, vilket visar att behovet är erkänt. Därutöver har det i september 2025 tillsatts en utredning om att analysera förutsättningarna för obligatoriska kontroller i belastningsregistret för verksamheter enligt socialtjänstlagen och LSS. Det finns tyvärr exempel där äldre har blivit utsatta för övergrepp eller stöld av personal. Genom att införa obligatoriska kontroller i belastningsregistret kan vi minska risken för att oseriösa aktörer anställs.

Rätt att välja vårdare av samma kön

Frågan om integritet i omsorgen är central. I intima vårdsituationer, som vid dusch och personlig hygien, kan det vara särskilt viktigt för många äldre att själva få välja vårdare av samma kön. Detta gäller inte minst för kvinnor som utsatts för övergrepp, men också av hänsyn till religiös övertygelse eller personlig integritet. I dag saknas en tydlig rättighet på detta område.

Tragiska exempel visar behovet

Flera uppmärksammade fall visar varför förändring är nödvändig. I Uppsala utsattes äldre kvinnor – däribland en 85-årig kvinna – för sexuella övergrepp av hemtjänstpersonal, trots att varningssignaler fanns. I Umeå dömdes en man till fängelse för grov våldtäkt mot en äldre brukare. Liknande fall har inträffat i bland annat Timrå och Piteå. Dessa tragedier är en påminnelse om att vi måste ta äldres trygghet på största allvar.

En värdig hemtjänst för alla

Att införa språkkrav, bakgrundskontroller och rätten att välja vårdare av samma kön är inga orimliga krav – det är grundläggande rättigheter för äldre som är beroende av samhällets stöd. Förändringarna skulle stärka förtroendet för välfärden och ge äldre människor trygghet i vardagen.

Ett samhälle mäts i hur vi behandlar våra mest sårbara. Därför måste vi säkerställa att hemtjänsten alltid präglas av trygghet, värdighet och respekt.

Mikael Oscarsson (KD)